

CLOWNRONDEN

KULTUR i vården-STIPENDIAT 2003

Baiba, Fiffikus, Laijla, Jack, Mugg, Mimi och Knutte. Alla är de clowner. Tillsammans utgör de Clownronden, en grupp professionella artister med specialiteter som mim, musik, sång och trolleri. Under ett år möter de cirka 3 000 barn och ungdomar på barnklinikerna vid sjukhusen i Malmö, Kristianstad och Helsingborg.

– Det speciella med att vara clown är att man inte spelar en roll utan att man *är*. Vi måste i grunden använda oss själva, barnet inom oss, säger Viveka Olofsson, konstnärlig ledare för Clownronden.

Hon (clownen Viveka) startade 1997 projektet *Clown i vården* tillsammans med Nina Gyllensköld (clownen Zazza). När projektet fick verksamhetsbidrag 2000 ändrades namnet till Clownronden.

– Det är en extrem situation för ett barn att ligga på sjukhus. Vi vill ge hopp, nå in till barnets hjärta, skapa en stämning och vända upp och ned på saker och ting. Vi tillhör den värld barnen har utanför sjukhuset. Mötet med oss stärker barnens och ungdomarnas friska sida – det är lättare att läka ett glatt och öppet än ett sorgset och instängt barn.

Många inom vården kan berätta om vilken stor betydelse clownernas arbete har. De lockar fram skratt och glädje, både hos patienter och föräldrar. Undersökningar, väntetider och långa vårdtider lättas upp. Barn och föräldrar slappnar av i situationer som annars kan vara stressande.

Clownerna ger inga färdiga föreställningar utan allt arbete bygger på improvisation med barn och föräldrar. Det är barnets reaktioner och önskemål som styr. Egenskaper som öppenhet, lyhördhet, sårbarhet, nyfikenhet, fantasi och kreativitet är viktiga för den som arbetar som clown.

Men varför fungerar clownen så bra i sjukhusmiljön? Viveka Olofsson, som är clownen Fiffikus, upplever att clownens röda näsa är en signal till barnen – clownen är en figur som man får skratta med och åt och även bli arg på.

– Inför clownen kan barnet tillåta sig att visa sina känslor, känslor som vi respekterar och kanaliserar. Om instängda känslor kommer ut är det bra. Clownen kan vara en läkande kraft, säger Viveka.

Förutsättningen för ett bra möte med patienterna är att clownerna har bra kontakt med vårdpersonalen. De får rapport om varje barn, dess ålder och situation, var i behandlingskedjan det befinner sig och hur fysiskt rörligt barnet är. Allt måste finnas med i bakhuvudet vid första mötet.

– Vi arbetar nästan alltid två och två. Det är tufft att vara ensam och vi behöver feedback från varandra. Att vara clown på sjukhus är ett tacksamt arbete men inte lätt. Det svåraste är att man måste vara extremt lyhörd. Man måste anpassa sig hela dagen – till sin clownkamrat, barnet, föräldrarna och personalen. Man är helt slut efteråt, säger Viveka.

Det roligaste är när ett barn, som inledningsvis är sorgset och passivt, sitter upp och vinkar glatt när clownerna går, liksom att höra att vårdpersonalen lättare får kontakt med barnen efter besöket.

Clownronden är en ideell förening som finansierar sin verksamhet genom bidrag, främst från Region Skåne. Clownerna är anställda av föreningen i projektform. Sex clowner har halvtidstjänst tio månader om året och besöker barnklinikerna i Kristianstad, Helsingborg och Malmö varje vecka. Clownronden arbetar inte på barnkliniken i Lund eftersom det där finns en clown anställd av lekterapin.

Rondens medlemmar – Alice Barte, Viveka Olofsson, Kristin Kjernli, Jerker Heijkensköld, Sanna Persson, Maria Hellberg-Eriksson och Lasse Flygare – träffas under en heldag två gånger i månaden för att fortbilda sig, både artistiskt och i barns sjukdomar.

– Det är viktiga möten då vi kan ta upp svåra saker och diskutera hur vi kan gå vidare. Det är också viktigt att träffas för att ha roligt tillsammans.

